

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umenia Ladislava Sutnara

Diplomová práca
„DROM“

Plzeň 2019

BcA. Benjamín Schlesinger

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umenia Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umenia
Študijný program Výtvarné umenia
Študijný odbor Intermediálna tvorba
Špecializácia Intermédia

Diplomová práca
„DROM“

BcA. Benjamín Schlesinger

Vedúci práce: MgA. Jan Morávek
Katedra výtvarného umenia
Fakulta designu a umenia Ladislava Sutnara
Západočeská univerzita Plzeň

Plzeň 2019

**Prehlasujem, že som diplomovú prácu vypracoval samostatne
a nejedná sa o plagiát.**

Plzeň, Apríl 2019

.....
podpis autora

Obsah:

P.č.	Kapitola	Str.
1.	Popis prípravy a reflexia procesu vlastnej tvorby	6
1.1.	Popis prípravy tvorby	6
1.1.1	Úvod	6
1.1.2	Dôvod zvolenej témy	9
1.1.3	Ideológia, myšlienka	10
1.1.4	Cieľ, hodnota diela	12
1.1.5	Teoretické východiská	13
1.1.6	Technické špecifiká	15
1.2	Reflexia a dokumentácia procesu tvorby	17
1.2.1	Proces prípravy a tvorby práce	17
1.2.2	Procesné udalosti v priebehu tvorby	21
1.2.3	Možné varianty a popis zvolenej varianty spracovania práce	22
2.	Popis výsledného diela a jeho adjustácia, využitie	23
2.1	Podrobný popis diela	23
2.2	Deskripcia použitia, funkcia práce	24
3	Záver	25
4	PodĎakovanie	26
5	Použité zdroje	27
6	Resumé	28
7	Prílohy	29

1. Popis prípravy a reflexia procesu vlastnej tvorby

1.1 Popis prípravy tvorby

1.1.1 Úvod

Všetko sa to začalo mojím nástupom na univerzitu, kedy som ako čerstvý absolvent Strednej umeleckej školy v Prešove začal študovať odbor multimédia na ústave umenia a designu v Plzni.

Bol to začiatok samostatného štúdia a rozhodovania sa, čomu sa budem venovať, ako budem pokračovať v osobnom umeleckom rozvoji osobnosti. Po odchode zo strednej umeleckej školy som netušil, čo to umenie vlastne je. Po strednej škole som bol toho názoru, že umenie je niečo, z čoho človek buduje vlastnú autorskú slávu, premýšľal som, čo urobiť aby som sa dostal k peniazom, zárobku, proste bol som v neustálom strese, ako sa umením užiť. Vysoká škola a štúdium multimédií, následne intermédií mi zmenilo pohľad, myslenie a uvažovanie nad slovom umenie. Táto diplomová práca je výsledkom procesu premeny môjho charakteru, je výsledkom dospievania, či naberania skúseností počas celého štúdia na fakulte umenia a designu Ladislava Sutnara. Od počiatku štúdia bakalárskeho stupňa som bol rozhodnutý venovať sa práci s kamerou, teda s videom. Ako pre mladého stredoškolača to bolo pre mňa nové médium, bola to výzva, ktorá ma motivovala v pohľade do budúcnosti. Vnímal som, že farbička či štetec v ruke mi v budúcnosti stačiť nebude. Polovicu štúdia bakalárskeho stupňa som bol vedený k poznávaniu a sledovaniu digitálneho umeleckého sveta, nových moderných médií, postupov a prístupov k tvorbe. Začal som celé 2 roky vystupovať čisto komerčne, pracoval som v komerčnej sfére, umeleckej produkcie. Tvoril som množstvo

komerčných a reklamných materiálov, vďaka tomu som si osvojil technické základy rôznych prístrojov. Nastával posledný rok štúdia bakalárskeho stupňa. Počas dvoch rokov štúdia sa udialo množstvo zmien v mojom profesijnom či osobnom živote. Nastal veľký zlom, prestal som sa na umenie a na umeleckú prácu pozeráť iba ako na zdroj financií či prostriedku na budovanie vlastného ega. Začal som uvažovať nad hodnotami umenia a premýšľať nad zmyslom mojej tvorby. Vnímal som, že komerčná sféra je veľmi dôležitá a neoddeliteľná súčasť umeleckej tvorby, no chýbalo mi niečo, čo po sebe zanechám. Podvedome som chcel vytvárať hodnoty, ktorých výsledok nie je len konečný platiaci užívateľ, ale radostná ľudská duša. Jedného dňa som sa vo svojich úvahách prepracoval k myšlienke dokumentárnej tvorby. Samozrejme, táto myšlienka nevzišla výhradne iba z mojej vlastnej iniciatívy, Ďakujem za to všetkým pedagógom a priateľom, ktorí sa mi venovali počas celého obdobia štúdia. Posledný rok bakalárskeho stupňa som venoval môjmu prvému dokumentárnemu snímku s názvom „Cesta“. Bol to dokumentárny snímok, ktorým som úspešne absolvoval prvý stupeň štúdia na univerzite. Jednalo sa o dokument ktorý zachytil isté konkrétne obdobie umelca z Východného Slovenska, Edmunda Capáka. Táto práca bola istým vyvrcholením mojich doterajších skúseností a práce počas univerzitného štúdia. Už vtedy som vedel, že chcem okrem iného v dokumentárnej tvorbe pokračovať naďalej. Absolútna premiéra v mojej študentskej dokumentaristike nastala krátkym dokumentárnym snímkom, „Fotografia“, kde som sa snažil zachytiť krátku expresiu fotografa, Róberta Kazimíra, mladého Prešovského fotografa. Musím povedať, že pokiaľ som zhotovil prvý celovečerný dokumentárny snímok s názvom „Cesta“, tomu predchádzali krátke pokusy a experimenty zdokumentovať niečo, či

niekoho. Po prijatí na magisterské štúdium som bol rozhodnutý, že budem pokračovať v príprave ďalšej časti dokumentu „Cesta“. Druhý stupeň pre mňa znamenal ďalší prísun skúseností, kde som si mal možnosť vyskúšať aj iné média, či je to socha, klasická umelecká fotografia alebo akčné umenie. Počas štúdia fotografie začiatkom roka 2016, som sa dostal vplyvom rôznych zaujímavých životných situácií do spoločnosti Rómov prešovskej rómskej komunity. Tu som mal príležitosť tvoriť fotografické projekty s rómskymi deťmi v komunitnom centre. Táto skutočnosť mi otvorila novú tému a nové zmýšľanie o časozbernom dokumentárnom snímku. V tom období som zmenil svoje rozhodnutie o téme mojej diplomovej práce. Poznal som, že moja diplomová práca bude opäť dokumentárny film, ale z prostredia najmenších obyvateľov prešovskej rómskej komunity. Ako dobrovoľníkovi mi bolo umožnené pracovať s rómskymi deťmi a vyučovať ich umeleckú tematiku na základe univerzitných princípov. Rozvinul sa takto príbeh, ktorý som začal audiovizuálne dokumentovať. Moja diplomová práca je vo svojej podstate ukážka dlhodobého projektu, pozorovania a osobného vzťahu mňa ako autora k rómskym deťom, ako k hlavným protagonistom dokumentárneho filmu.

1.1.2 Dôvod zvolenej témy

Ako už bolo spomenuté v úvode, tejto tematike sa venujem približne od konca bakalárskeho štúdia. Videoprodukcia ako taká, ma sprevádza od začiatku štúdia na univerzite. Či už sa jedná o komerčnú sféru alebo voľné autorské dielo, video spĺňa všetky náležitosti pre dokonalú duševnú interakciu. Videoprodukcia je všeobecne najrozšírenejšie médium, pretože zahŕňa audiovizuálny výstup a človek ho začal využívať naplno pre prácu, zábavu, vzdelanie, voľný čas, komunikáciu a iné interakcie. Dokumentaristika ma začala zaujímať pre svoj zmysel a konečnú hodnotu, keďže je najbližšie k realite. Dokumentárny film je podľa môjho názoru jeden z efektívnych a plne hodnotných žánrov pre svoj charakter a využitie v spoločnosti. V dokumentaristike, či už ide o filmovanie alebo fotografiu, dokáže autor zachytiť skutočnosti tak, ako sa naozaj reálne vyskytujú. Osobne preferujem skôr improvizáciu než vopred určený scenár a premyslenosť dejovej línie. Vtedy je to autentické zo strany tvorcu. Je pravdou, že záleží na konkrétnom dokumentárnom snímku, napríklad pri mojej bakalárskej práci, kde sa jednalo o dokumentárny snímok maliara Edmunda Capáka, som si vytvoril osnovu resp. scenár, kde som si vytýčil presné body, ktoré by mal dokument obsahovať. Bol to biografický dokument, kde sa jednalo o rovnaký princíp improvizácie, ale bolo potrebné v tomto príbehu sledovať isté konkrétne záležitosti a fakty, ktoré sme s Edmundom potrebovali zdokumentovať a natočiť. Aktuálna diplomová práca je na rozdiel od bakalárskej práce založená na absolútnej improvizácii dejovej línie.

1.1.3 Ideológia, myšlienka

Dokumentárny snímok s názvom „DROM“ vznikol ako následok fotografického projektu v miestnej prešovskej rómskej komunite. Počiatočnou myšlienkou a motiváciou bola fotodokumentácia typológie portrétov rómskych nepĺnoletých detí. Od prvého vstupu medzi túto vzácnu komunitu som mal túžbu tráviť s nimi čas nielen profesionálne, ale aj osobne. Prišiel som medzi rómske deti, ktoré prakticky žijú v zložitých a ťažkých životných podmienkach, no ja som v ich očiach videl radosť, úprimnosť, otvorenosť a túžbu komunikovať, učiť sa, objavovať niečo doteraz nepoznané, komunikovať a pracovať na veciach, ktoré im je človek ochotný poskytnúť. Prirodzene som začal navštevovať komunitu častejšie pre potreby projektu, no postupom času som tam začal pôsobiť ako dobrovoľník, začal som s nimi rozoberať rôzne mimoškolské aktivity ako bol šport, alebo rôzna umelecká činnosť. Asi po pol roku spoločne stráveného času som so sebou začal nosiť digitálnu zrkadlovku a všetko, čo sme spolu robili, som zaznamenával na pamäťovú kartu. Kryštalizoval sa z toho kvalitný podklad pre celovečerný dokumentárny snímok. Silnela vo mne motivácia venovať sa najmenším a snažil som sa pôsobiť medzi nimi na rovnakej sociálnej úrovni. Doslova som sa musel stať hodnotne nižším človekom než tieto deti, aby mohli pocítiť úctu a vyrovnanosť v našom vzťahu. Hlavná myšlienka aktuálneho dokumentárneho snímku je slovo „Darovať“. Počas môjho doterajšieho života som si udržiaval od Rómov tzv. spoločensky uznávaný odstup. Vo chvíli keď som vstúpil na ich územie, ktorého som sa doposiaľ bál alebo som sa ho predsudkom stránil, začal som ho mať rád ba dokonca som sa tam začal cítiť veľmi príjemne.

Spoznal som v tej chvíli, že sa týmto malým deťom budem prirodzene venovať ako ich kamarát. Nebral som ich ako podriadený materiál, ktorý použijem na dosiahnutie svojho cieľa, ale začal som vnímať tieto deti ako živé, Bohom stvorené duše, ktoré sa narodili na tejto planéte rovnako ako ja. Pristupoval som k nim s láskou a začal som vnímať lásku, úprimnosť a radosť zo vznikajúceho vzájomného vzťahu aj z ich strany smerom ku mne.

Dokument som začal natáčať od prvých momentov nášho vzťahu, teda začal vnikáť časozberný záznam spoločne prežitých chvíľ. Moja motivácia pre natáčanie tohto snímku nebola záverečná diplomová práca a ukončenie ročníka. Motiváciou sa stal osobný vzťah medzi mnou a deťmi, ktorý prináša konkrétne výsledky. Chcem týmto deťom odovzdať všetky možné skúsenosti nadobudnuté počas môjho života, darovať im pozornosť, prístup a pocit hodnoty, ktorá sa nemusí každému dostávať v potrebnej miere od rodičov či okolia. Spôsobom vystupovania vo vzťahu si všímame samých seba, reakcie, chovanie sa jeden k druhému a takto sa vieme navzájom učiť jeden od druhého, napomenúť sa, pochváliť sa, povzbudiť sa. Tento snímok je len malý kúsok, malá ukážka z doterajšieho spoločne prežitého obdobia, ktorý má za úlohu zvečniť teda zachytiť niečo, čo sa už nikdy v budúcnosti nezopakuje. Sú to pre mňa ako autora filmu vzácne chvíle, vzácne skúsenosti, ktoré aspoň z časti viem zaznamenať kamerou. Chcem touto prácou pozdvihnúť a dať hodnotu tomu, čo človek bežne zavrhuje a považuje za nepodstatné, dokonca za negatívne v dnešnej spoločnosti. Dokumentujem tieto mladé duše, pretože jedna takáto rómska živá duša, je veľmi drahá v božích očiach.

1.1.4 Cieľ, hodnota diela

„**DROM**“ je experimentálny časozberný dokumentárny film, v ktorom je hlavnou myšlienkou pozorovať a dokumentovať pôsobenie nepľnoletých rómskych detí v danom prostredí. Túto prácu som začal spracovávať aby som zachytil rozdielnosť rómskej kultúry, myslenie, uvažovanie, momentálne chovanie sa detí voči okolitej spoločnosti. Zaujala ma rozmanitosť a postoj rómskych detí voči samým sebe či okoliu. Mojou motiváciou bolo týmto spôsobom vložiť hodnotu tam, kde spoločnosť vidí úpadok. Všetci vieme, ako dehonestujúco vníma spoločnosť rómske etnikum vo všeobecnosti. Často vnímam reakcie okolia voči rómskym deťom a vidím zjavné pohrdanie, odstup a agresivitu zo strany okolia. Na základe verejnej mienky či spoločnosťou uznaného postoja, väčšina sa pohrdavo správa voči tomuto národu, konkrétne voči deťom a tínedžerom je to až agresivita či absolútne neprijatie a pohrdanie. Vďaka tejto práci som sa dostal priamo do súkromia, či do vnútra tejto spoločnosti a videl som to, čo okolie nie je schopné vidieť a vnímať z dôvodu tejto spoločenskej odmeranosti a predsudkov. Nie je to problém farby pleti, je to problém ľudského egoizmu resp. postoja akým sa človek stavia voči druhému človeku. Každý človek od svojej podstaty vníma toho druhého ako súpera resp. oponenta, ktorého je potrebné prevyšovať. Morálka utvorená akousi prirodzenou inteligenciou spôsobuje to, že sa navzájom v spoločnosti tolerujeme či rešpektujeme. Všetci osobne najlepšie vieme, že ak človek reaguje voči druhému akýmsi dominantným podnetom, vzniká v človeku prirodzená obranná či opačná interakcia, kedy jeden chce zničiť toho druhého. Jeden chce byť stále dominantný a neznáša inú

dominantnosť. V prírode medzi živočíchmi to vyzerá asi tak, že jeden zabije toho druhého. Vnímam to v každej sociálnej vrstve. Vnímam tento ľudský charakter všade okolo seba, čím ďalej čas plynie, tým viac. Či je to svetová vojna, konflikty medzi krajinami alebo obyčajná facka medzi ľuďmi, základ egoizmu, teda vlastného „JA“ je tu od kedy je človek žijúci na tejto zemi. Konkrétne pri práci na tomto dokumente som si uvedomil, že musím vo svojom vedomí maximálne potlačiť svoje vlastné egoistické zmýšľanie a predsudky voči rómskemu etniku. Rómske deti som začal vnímať s láskou, doslova som sa musel stať jedným z nich, aby aj oni mňa vnímali ako seberovného a dôveryhodného partnera vo vzájomnej spolupráci. Táto práca poukazuje na to, že človek bez ohľadu na svoj pôvod či farbu alebo postavenie v spoločnosti dokáže nadväzovať úprimné vzťahy a vytvárať hodnoty, obohacujúce život človeka. Ja osobne som mal celý doterajší život odstup a povýšenecké myslenie voči rómskemu národu. Považoval som týchto ľudí za menejcennejších od seba. Táto práca pre môj osobný život znamená zlomový bod, kedy tento charakterový znak zmizol a začal som voči týmto ľuďom pociťovať lásku a úctu. Chcel som, aby sa aj títo najviac opovrhovaní mladí ľudia mohli cítiť milovaní a docenení. Keď som prvýkrát prišiel medzi Rómov, bol som nervózny a nedôverčivý. Nečakal som, že sa stane to, čo sa vlastne stalo. Prežil som úžasné spontánne prijatie a úctu zo strany rómskych detí. Jednoduchosť, prirodzenosť, úprimnosť, pravdu. Ako autora a tvorcu ma táto skutočnosť veľmi potešila, inšpirovala a preto som sa im rozhodol odovzdať niečo zo seba vo forme tohto dokumentárneho snímku.

1.1.5 Teoretické východiská

^{1/}„Kinematografia je stále relatívne mladý obor, no jej dejiny dnes zaujali významné miesto v ľudskej pamäti. Vývoj filmu a kinematografie nabral hneď z počiatku obrovskú dynamiku, ktorá odpovedala tempu modernej doby. Umenie sa miešalo s priemyslom, originál s kópiou, hluk s tichom. Veľké a malé veci ľudského života si začali meniť pozície tak nečakane, že práve premeny obrazu a zvuku vo filme dokázali dokonale vystihnúť situáciu, v ktorej sa človek 20. storočia ocitol. Zrodilo sa nové médium, ktorého estetika ovplyvnila najnovšie dejiny ľudstva podobne ako kníhtlač, automobilový priemysel alebo letectvo.“

Konkrétne tento projekt bol spracovaný spôsobom tzv. „Direct Cinema“, kde sa jedná o záznam v reálnom čase a zaznamenáva udalosti, ktoré práve prebiehajú. Tento spôsob je charakteristický minimálnym zásahom autora do prebiehajúceho deja. Najčastejšie ho filmár využíval pri výnimočných situáciách ako bol napríklad stav vojnových nepokojov, katastrof či iných udalostí. Autor priamo v reálnom čase komunikuje s účastníkmi deja, nedokáže ovplyvniť nadchádzajúce udalosti, dej sa rozvíja na základe momentálneho sledu okolností, náhod, neočakávaní.

---

1. BORDWELL, David., THOMPSONOVA, Kristin. *Dějiny filmu Přehled světové kinematografie*. Nakladatelství Lidové noviny, 2011. ISBN: 9788073312077

1.1.6 Technické špecifiká

Záznamová technika:

Kamera 1

Značka Canon EOS 600D:

18 Mpix CMOS snímač formátu APS-C

Režim inteligentnej automatickej scény

Videosekvencie vo Full-HD rozlíšení

Sprievodca funkciami na obrazovke

Nepretržité fotografovanie až do 3,7 zab./s

Presný a rýchly 9-bodový AF systém

7,7cm 3,0-palcovy LCD vari-angle displej s rozlíšením 1 040 000 Pix

Funkcia Basic a tvorivé filtre

Bezdrôtové ovládanie vstavaného blesku

Kamera 2

GOPRO HERO3 Silver

Snímač: 10 Mpx

Objektív: F=2,8, 6 členov (asférické sklo)

Video záznam:

- 1080p (1920 x 1080, 16:9, 60 fps)
- 960p (1280 x 960, 4:3, 60 fps)
- 720p (1280 x 720, 16:9, 120 fps)
- WVGA (848 x 480, 16:9, 120 fps)

Formát: H.264 kodek, súbor mp4

Kamera 3

GOPRO HERO7 Black

Parametre a špecifikácia

Rozlíšenie snímača 12 Mpx

Uhlopriečka displeja 2 "

Typ pamäťovej karty micro SDHC, micro SDXC

Podporované formáty RAW , JPEG

Podporované video formáty H.264, MP4

Max. rozlíšenie videa 4K (4096×2160)

Max. snímková frekvencia pri max. rozlíšení 60 sn./s

Max. dosiahnuteľná snímková frekvencia 240 sn./s

Ozvučenie videa: Stereo

1.2 Reflexia a dokumentácia procesu tvorby

1.2.1 Proces prípravy a tvorby práce

Od počiatku tvorby som ešte nemal jasné čo, alebo ako by mal vyzerat' finálny projekt. Jediná vec, ktorú som vedel bola, že chcem natočiť dokumentárny film, ktorý by bol určený ako svedectvo alebo zvečnenie životného obdobia skupinky rómskych detí z prešovskej Starej Tehelne. Nevedel som si presne ujasniť prečo a ako to urobím, no ťahalo ma tento projekt akýmsi spôsobom dokončiť. Z krátkeho jednorazovo ukončeného dokumentu, ktorý bol počiatočným zámerom, sa stal časozberný dokument, ktorý by mal obsahovať zachytenie niekoľkoročného obdobia, stráveného medzi rómskymi deťmi. Na tvorbu tejto práce som sa nijako technicky nepripravoval, bolo to hlavne o tom - nezabudnúť kameru, keď budem mať cestu na Starú Tehelňu. Po spomínanom fotografickom dni, o ktorom som sa zmienil už v úvode, som konzultoval možnosti v rómskom Komunitnom centre, zisťoval som čo si môžem dovoliť, čo si dovoliť nemôžem, kde a kedy by som vedel dochádzať do centra v prípade využitia priestorov Komunitného centra. Mal som v pláne natočiť niekoľko záberov v interiéri, kde by sa konali rôzne mimoškolské aktivity. Zodpovední pracovníci Komunitného centra ma ubezpečili, že mám pri tomto projekte absolútne voľnú ruku a že moja prítomnosť, fotografovanie a filmovanie nebude nikomu vadiť. V konečnom dôsledku sa to v istých prípadoch komplikovalo, k tomu sa dostanem neskôr. Projekt bol teda úspešne rozbehnutý. Niekoľko týždňov som dochádzal na miesto bez akýchkoľvek pracovných požiadaviek, natáčal som a fotografoval som voľne priebeh aktuálnych situácií, kryštalizovalo sa mi teda priamo v teréne, čo by

to mohlo byť, s kým budem snímok natáčať, čo by bola náplň snímku. Zhromaždilo sa okolo mňa niekoľko chlapcov a dievčat, ktorých práca s filmovacou technikou zaujala. Prakticky som to nechal všetko na nich, nevedel som situácie nijako riadiť, vždy som sa prispôbil ich predstave o trávení voľného času počas filmovacieho dňa. Tak sa postupne vykryštalizovala skupinka chlapcov, ktorí sa nazývali „Parkúristi“. „Parkour“ vznikol ako špeciálna vojenská technika premiestňovania sa v teréne. Vymyslela to francúzska armáda, ktorá školila vojakov rýchlo sa premiestňovať cez prekážky a teda efektívne využiť pohyb v boji. Dnešní gymnasti či ostatní mladí ľudia parkour používajú ako formu športu alebo zábavy, kde sa učia rôzne kaskadérske kúsky. Keď som sa rozprával s chlapcami a pýtal som sa ich, čo by chceli robiť, čomu by sa chceli venovať, čo by mi chceli ukázať, odpovedali, že by chceli robiť „parkúr na živo“. Prekvapili ma ich schopnosti ovládania tohto športu resp. aktivity. Vtedy som spoznal, čo bude hlavná myšlienka dokumentárneho filmu. Začali sme teda natáčať počas stretnutí ich tréningy a využitie práve tejto aktivity s názvom „Parkour“. V prevedení rómskych chlapcov to bol „Parkúr na živo“. Páčilo sa mi, že si natáčali vlastné videá na mobilný telefón, bol to pre mňa ich autorský materiál, použiteľný do môjho strihu. Natáčanie začalo v roku 2016 a točíme doteraz. Rozhodol som sa tento proces dokumentovania ich aktivity neukončiť na základe povinnosti vyhotovenia diplomovej práce. Nechcel som, aby sa táto ich slobodná pohybová činnosť stala iba ďalšou povinnosťou pre absolvovanie môjho štúdia. Začal som teda podľa miestnych možností a času natáčať materiál v rôznych časových rozostupoch. Vždy, keď som mal so sebou kameru, stačilo ju zapnúť a išlo to samo. Okrem zamerania sa na ich pohybovú

aktivitu, mal som príležitosť natáčať priamo v rómskej rodine, v okolí ich obydľí, v centre kde mávajú mimoškolské aktivity, snažil som sa pre prezentáciu zachytiť čo najviac obrazov.

Neskôr som si uvedomil, že túto prácu nechcem robiť len z povinnosti, ale aj z túžby vytvoriť mimoriadne sugestívny dokument zo života rómskych detí. Tak som to nechal plynúť, začal som plne improvizovať. Natáčali sme prakticky stále, keď bola možnosť sa stretnúť a niečo natočiť. Zažil som aj chvíle zložité a komplikované, keď niekomu vadilo moje fotografovanie a filmovanie ale prevažovala radosť detí z pohybu a z toho, že sa mohli vidieť vo filme. Prakticky som natočil asi 12 dejových častí, zostrihaných do krátkej ukážky, vhodnej pre prezentáciu.

Finálna dejová línia ešte nie je určená, v zásade som sa ešte nerozhodol kedy a ako to bude v konečnom stave vyzeráť, chcem to nechať prirodzene plynúť a natáčať dlhodobo, hlavne spolupracovať s myšlienkami a nápismi hlavných aktérov snímku. Proces prípravy a samotnej tvorby by som charakterizoval ako ruku v ruke. Všetko čo sa prípravy týka, som riešil postupne počas samotnej tvorby, nechal som priebeh natáčania riadiť prirodzene na základe stavu hlavných aktérov. Vnímal som rôzne zmeny aj u detí aj u samého seba. Vnímal som, ako sa deti menia, ako dospievajú. Keď som začal natáčať, ich spôsob myslenia bolo diametrálne odlišný od spôsobu myslenia po dvoch rokoch našej vzájomnej spolupráce. Niektorí chlapci sa ocitli v puberte tak prestali natáčať, rozdelili sa, starší sa chceli separovať od mladších, delili sa záujmy, vznikali aj nezhody. Momentálne po celkovom čase natáčania ostala menšia partia chlapcov, ktorý natáčanie berú vážne, spolupracujú. Niektorých to nebaví, alebo majú isté osobné problémy. Celkovo sa v tomto prostredí dejú rôzne zmeny, situácie či v ich súkromí alebo

verejne. Je vnímateľné ťažké pozadie týchto detí, no napriek tomu je vidieť ich úprimnú radosť a súdržnosť, ako keby boli jedná veľká rodina. Tvorba prebieha stále úspešne, radostne, deti sú šťastné keď sa vidíme, vieme sa zasmiať, zabaviť, popracovať, istý čas sa nevidíme, sú dlhšie natáčacie pauzy a teda keď sa aj po dlhšej odluke stretieme, všetci radi spoločne niečo tvoríme.

Celkovo proces tvorby hodnotím ako hodnotne využitý čas bez problémov, stretávam sa tak ako s negatívami tak s pozitívami, patrí to k práci a občasné nepriaznivé zmeny sú neoddeliteľnou súčasťou takéhoto improvizovaného dokumentárneho snímku. Počas celého obdobia, ktorý je určený na tvorbu tejto práce, sa mi osobne ako tvorcovi pracovalo a pracuje veľmi dobre a sám sa teším, kam to povedie ďalej. Verím, že tento projekt má svoj zmysel a teším sa, že sa prostredníctvom tohto snímku môžem podeliť o svoje zážitky prežité v rómskej komunite.

1.2.2 Procesné udalosti v priebehu tvorby

Môžem celkovo konštatovať, že natáčanie, či akákoľvek spolupráca v prostredí, kde vznikal dokument boli bez problémov.

Natáčanie prebiehalo spontánne a improvizovane. V priebehu natáčania som prežil rôzne príjemné aj menej príjemné situácie. Pracoval som s nepĺnoletými chlapcami a nemal som žiadne tzv. povolenia od rodičov, prakticky som bol za nich zodpovedný na vlastné riziko. Počas natáčania niektorí obyvatelia tejto komunity reagovali podráždene až agresívne, iní boli radi, že deti mali možnosť niečo vidieť, zažiť a poučiť sa. Priebeh natáčania bol stále vo forme priamej kamery v ich voľnom čase, jediná dôležitá vec bola, aby sa nikomu nič po zdravotnej stránke nestalo.

Keď sa s odstupom času pozerám na natočený materiál, môžem sledovať postupné nepatrené zmeny v správaní, v myslení aj vo vyjadrovaní týchto detí. Sám si neviem ešte jednoznačne odpovedať, prečo som natáčal práve tieto deti daným spôsobom, no ich životy a charaktery sú fascinujúce. Po stránke tvorby tento druh práce beriem ako experiment, expresiu, vlastný zámer,. Nesnažím sa prioritne o dokonalosť technickej stránky. Nech vyniká zachytenie daného momentu či hovoreného slova tak, ako ich práve zachytím. Poslaním videa ako umeleckej prvotiny jeho autora je sprostredkovať divákovi možnosť spoznávania života a myslenia rómskych detí.

1.2.3 Možné varianty a popis zvolenej varianty spracovania práce

Rozhodoval som sa nad spôsobom rozloženia dejového konceptu, keďže ide o časozber a improvizáciu, dejová skladba je postavená na poradí natáčania vzostupne od začiatku. Mal som na začiatku nápad, spracovania tohto dokumentu spôsobom videoklipu. Natočiť približne 10 minút estetických statických záberov a nakomponoval hudbu v rámci deja. No okolnosti a skúsenosť z predošlého natáčania ma utvrdili o tom, že budem pokračovať v priamej kamere. Každopádne všetky varianty sú vzácné v prípade práce na iných dokumentoch, projektoch. Čo sa varianty technického spracovania alebo strihu týka, zvolil som prerušovaný „glitch“ strih. Z dôvodu charakteru natočeného materiálu som sa rozhodol strihať to priznane prerušovane. Hudobný materiál bol zaznamenaný na mobilný telefón, ide o nahrané klavírne skladby Jakuba Kaczmarczyka a pouličných hudobníkov z Atén. Niektoré stopy som nahrával na klavír sám. Tak ako video aj audio charakterovo a kvalitou záznamu spolupracujú, negatívum osobne vidím v kvalite zrozumiteľnosti hovoreného slova. Je potrebné pre širšie využitie vytvoriť titulky. Zvolil som rovnaký spôsob spracovania, aký som použil v bakalárskej práci s názvom „Cesta“. Keďže prezentovaný filmový dokument zaznamenáva v podstate určitý krátky životný úsek rómskych detí, pomenoval som prezentovaný filmový dokument v rómskom jazyku „ DROM“ , čo znamená v preklade „Cesta“

2. Popis výsledného diela a jeho adjustácia, využitie

2.1 Podrobný popis diela

Krátky dokumentárny film, zložený z niekoľkých dejových častí, časovo oddelených no chronologicky usporiadaných. Každý deň, teda natáčanie, znamená jeden dejový blok filmu. Film je poskladaný z niekoľkých blokov. Tieto dejové bloky sú predelené videozáznamom alebo fotografiou z minulosti v celku taktiež tvoria jeden celok. Film je priama kamera v reálnom čase na istom mieste bez môjho zásahu do priebehu deja. Pre účel prezentácie práce je strih a dej urýchlený a skrátенý. V tvorbe tejto práce by som chcel pokračovať ešte zopár rokov, aby som zachytil istý výrazný vývoj či zmenu deja. „DROM“ je dielo, ktoré zachytáva rôzne dni strávené s rómskymi deťmi, tínedžermi. Divák sa ocitá v prostredí rómskej komunity v Prešove, prechádza časovým obdobím skrze pohľad autora. Sleduje stretnutie autora s deťmi a rôzne okolité interakcie. Bežné dni strávené v spoločnosti najmenších a spoločensky prakticky neviditeľných osôb. Dokument zachytáva časti života neznámej osobnosti, chlapcov z mestskej rómskej komunity, ktorí žijú istým spôsobom a životným štýlom. Náhľad do súkromia najmladších rómskych detí, pozorovanie vývoja vzťahov, dokumentovanie istého životného momentu, situácií.

2.2 Deskripcia použitia, funkcia práce

Ako som už uviedol v predchádzajúcich častiach, práca bola motivovaná jednoduchou radosťou a zaujatosťou mladých ľudí v miestnej rómskej komunite. Príbeh alebo dej sa odvíja od spoločne stráveného času, voľne a nekontrolované zachytená realita je zachytená do krátkeho časozberného filmu. Nemal som nikdy v pláne to tvoriť na základe zadania alebo prísne písaného scenára. Zábery začali vznikať na neurčito, neskôr idea tvorby dokumentu. Dôvodom tvorby bolo nadšenie, snažil som sa zaznamenať zábery spoločne s rómskymi deťmi, ktoré ma inšpirovali v tvorbe práce, bolo to akési pohnutie v srdci. Vnímal som, ako sa mám ja v živote dobre, ako som sa mal dobre, keď som bol v ich rokoch..... Videl som tú radosť z obyčajnej čiernobielej fotografie, záujem vedieť čo to je, ako sa natáča, fotografuje, kreslí, začal som tam chodievať častejšie a tak začal pomaly vznikať tento snímok. Touto prácou som chcel vyjadriť hodnotu týchto detí, dať okoliu na vedomie, že sú to vzácne živé bytosti a nie nejaký odpad. Umeleckými prostriedkami používanými pri tvorbe dokumentárneho filmu som sa snažil prezentovať aj vlastný postoj voči rómskej komunite. Umelecké dielo ako také, je duševné vyjadrenie, je to viditeľný znak vnútorného stavu duše človeka. Skrze umenie vieme odovzdávať aj prijímať, rozhodol som sa svojou tvorbou druhému darovať, istú dôležitosť, pozornosť, záujem, docenenosť, zdôrazniť hodnotu života. Funkcia práce, skrátka urobiť druhému radosť.

3. Záver

Celá moja tvorba na univerzite mala istú štruktúru, postup, vývoj. Som veľmi rád, že som si prešiel za celé štúdium rôznymi druhmi umenia, že som mal možnosť spoznávať a profesionálne sa vyvíjať. Obsah bakalárskej práce aj tejto diplomovej práce, vnímam ako vážne témy, ktorým by som sa chcel ako autor venovať aj v nastávajúcom období profesionálneho života filmára a fotografa. Počas štúdia na univerzite som mal možnosť prežiť veľké zmeny či v pracovnom alebo osobnom živote, Dopracoval som sa k poznaniu, že dôležitá je ľudská duša teda život, preto som rád, že môžem pracovať s ľuďmi a zachytávať, dokumentovať realitu, jednoduchosť bežného života, zaznamenať originalitu a jedinečnosť akejkoľvek osobnosti, ktorá žije, bez ohľadu na popularitu alebo spoločenskú dôležitosť. Touto prácou som chcel vyjadriť úctu a hold rómskym deťom, ktoré majú značne obmedzené možnosti rozvoja svojej osobnosti a zvyšovania kvality svojho osobného života. Chcel som im takýmto spôsobom vyjadriť, že ich životy sú vzácne, dôležité, hodnotné. Môžem to nazvať aj ako malú manifestáciu osobnej zmeny vlastného postoja voči rómskemu národu.

4. Pod'akovanie

Touto cestou d'akujem všetkým pedagógom na univerzite, ktorí mi odovzdávali počas celého obdobia štúdia skúsenosti. Ďakujem vedúcim ateliéru za trpezlivosť a zodpovednosť voči študentom, či sa jedná o môj ročník alebo o nastávajúce. Vykonávajú skvelú prácu a vedenie. Vnímam, že je to veľká zodpovednosť, viesť a formovať život človeka. Bolo pre mňa ct'ou prežiť na univerzite šesť rokov štúdia v prostredí prekypujúcom tvorivou atmosférou, formujúcou môj umelecký profil.

5. Zoznam použitých zdrojov

Knižná a periodická literatúra

1. BORDWELL, David., THOMPSONOVA, Kristin. Dějiny filmu Přehled světové kinematografie. Nakladatelství Lidové noviny, 2011. ISBN: 9788073312077

6. Resumé

A short documentary film capturing a snapshot of the life of Roma children in the environment of their neighborhood in Presov, Stara Tehelna. The film documents the situations experienced by a group of Roma children. As author of the film I was witness to joyful, happy stories, as well as sad, difficult times in their lives. I was fascinated by their mentality. I was fascinated by them as gifted individuals. The film is arranged from parts of their experience, capturing various times of their lives. It is a short experiment of personal expression. The film is dedicated to Roma children as a gift and honor of their sincere desire for a happier and more worthy life.

7.Prílohy

Príloha č.1, spaľovňa

Príloha č.2, tehelná

Príloha č.3, tehelňa

Príloha č.4, tehelňa

Príloha č.5, tehelňa

Príloha č.6, tehelňa foto

Príloha č.7, tehelná foto

Príloha č.8, tehelná foto

Príloha č.9, tehelňa foto

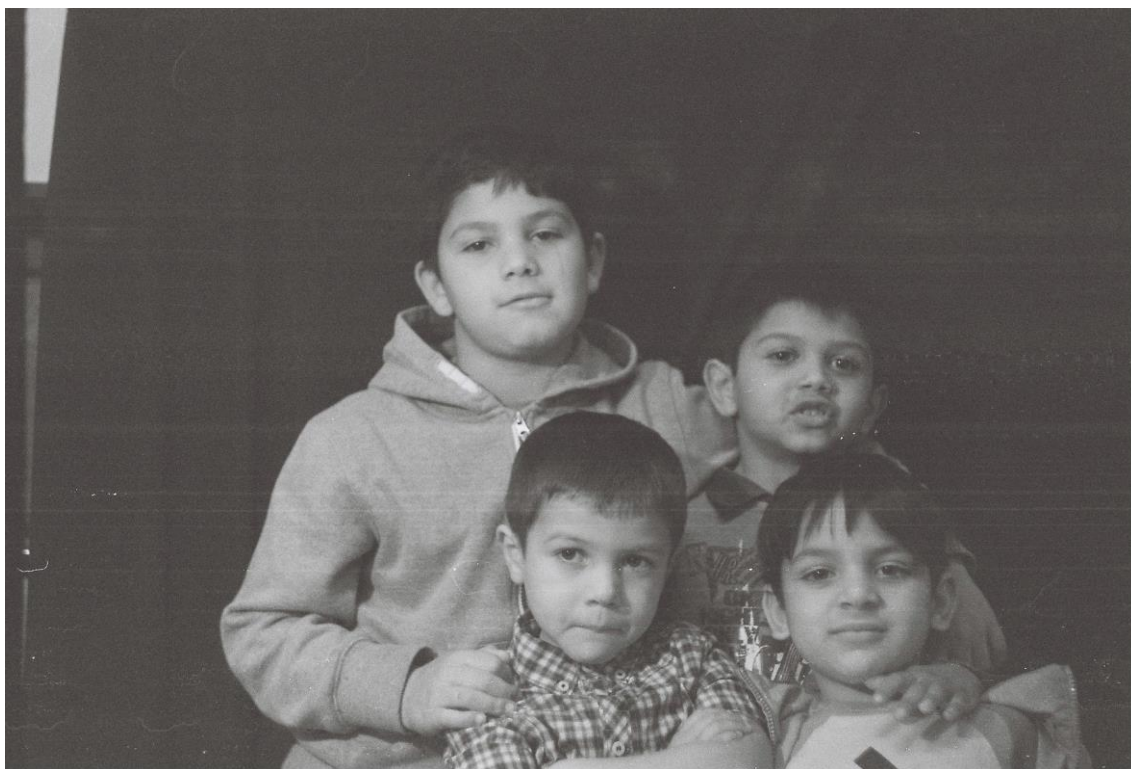

Príloha č.10, tehelňa foto

Príloha č.11, tehelňa bwportret

Príloha č.12, tehelňa bwportret

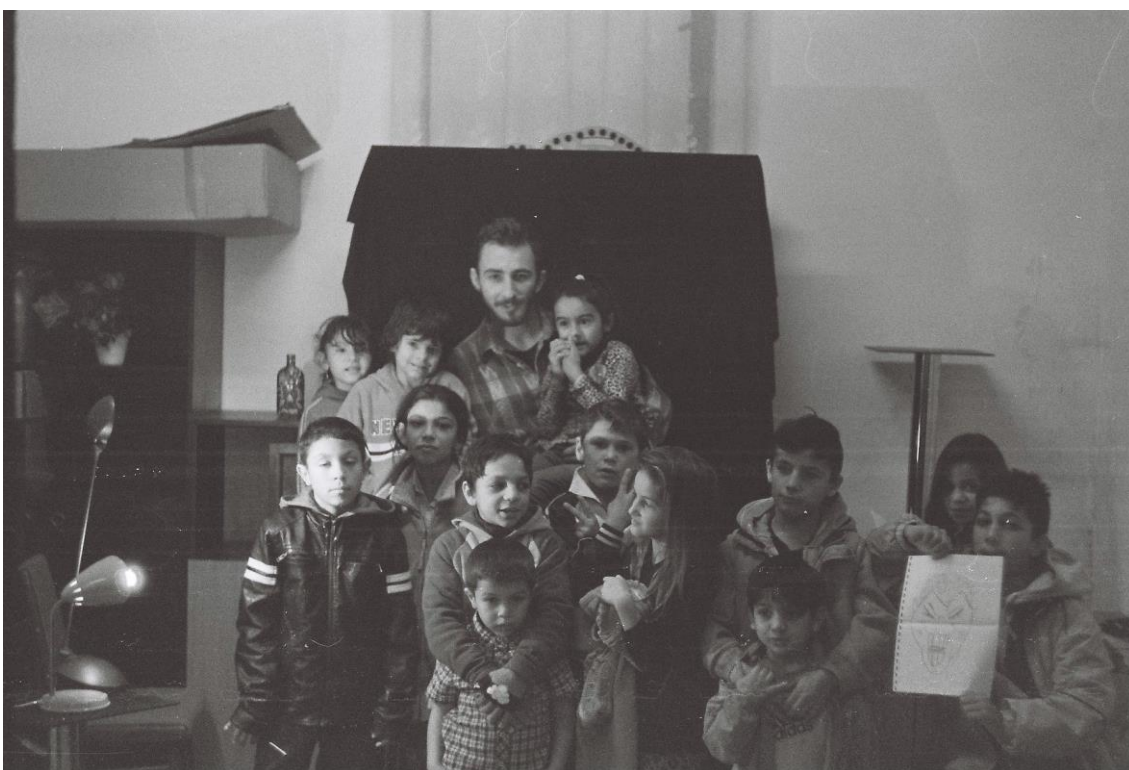

Príloha č.13, tehelná bwportret

Príloha č.14, tehelná bwportret

Príloha č.15, tehelná bwportret

Príloha č.16, tehelná bwportret

Príloha č.17, tehelňa bwportret

Príloha č.18, tehelňa bwportret

Príloha č.19, tehelná bwportret

Príloha č.20, spaľovňa digi

Príloha č.21, tehelná digi

